

[Poulsgaard.]

Til min gode ven hr. Melchior vil jeg gerne sige: der er så mange ting, vi gerne vil, men vi kan ikke gøre alt det gode, vi vil, og vi har gjort det onde i dette land. Vi har brandskattet befolkningen, den jævne mand er kommet i klemme, derfor er det nødvendigt med alle de sindssyge foranstaltninger, alle de støtteordninger, som det jo i sidste instans er skatteyderne der skal betale. Det er også nødvendigt, at hr. Melchior har bukser på, i hvert fald ud fra et etisk syn, men derfor skal der vel ikke ydes statstilskud til dem. Jeg kan ikke se nogen som helst fare i, at folk selv skal betale. Nu blev der sagt, at det kun angik den københavnske befolkning. Nej, det angår ikke kun den københavnske befolkning, hele verdens befolkning kommer i de zoologiske haver, og hvorfor skal de ikke have lov til at betale det, det koster? Jeg ved bare, at når staten begynder at blande sig i det, bliver det dobbelt så dyrt og dobbelt så bureaukratisk som ellers. Jeg kan erindre, at der for nogle år siden blev født nogle kalve oppe ved Hillerød. Det kostede vist 150 kr. at få de kalve trukket fra om natten på grund af overtid, og hvad ved jeg. Jeg har trukket mange kalve fra, uden at det har kostet fem flade. . . .

Formanden:

Nu er det zoologiske haver.

Poulsgaard (FP):

Ja men kalve er jo også dyr.

Formanden:

Undskyld, det er forslaget om zoologiske haver, vi behandler.

Poulsgaard (FP):

Jo, hr. formand, men det er jo . . .

Formanden:

Man diskuterer ikke med formanden. Man følger dagsordenen og forretningsordenen.

Poulsgaard (FP):

Ja men jeg følger også dagsordenen, vi snakker om zoologiske haver, o. k. Jeg vil gå ned fra talerstolen nu, men jeg beder ministeren overveje mine ord om folkeafstemning; jeg tror, det ville vise, at Poulsgaard ikke står alene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af ophavsretsloven.

(Lovforslag nr. L 72. Fremsat 10/3 77).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den under punkt 11 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af fotografiloven.

(Lovforslag nr. L 73. Fremsat 10/3 77).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Birte Weiss (S):

Ophavsretsloven er nok en af de love, der oftest bliver overtrådt. Det sker hver eneste dag og tilsyneladende med den allerstørste sindsro, formentlig fordi ejendomsretten til f. eks. en radioudsendelse, der er sendt ud i æteren, eller til et fotografi, som tidligere har været offentliggjort, kan forekomme mange at være noget mærkelig uhåndgribeligt noget.

Ikke desto mindre er ophavsretten komponistens eller fotografens kapital, hvis man skal sige det en lille smule forenklet, og betalingen for brug af de pågældende værker er kapitalens afkast. Denne banale, men tilsyneladende ofte oversete kendsgerning er det nødvendigt at slå fast først, når man skal drøfte ændringer i det meget udviklede regelsæt, som ophavsretslovgivningen er. Det er et regelsæt, som er udviklet inden for Bernerkonventionens rammer. Dette være sagt for at understrege, at der er ret snævre om end fortolkelige rammer for, hvor meget og hvordan vi kan ændre lovgivningen om ophavsret.

De to aktuelle lovforslag beskæftiger sig kun med et beskedent hjørne af ophavsretten. Det er en detaljændring om afspilningsretten til Danmarks radios udsendelser, som i de seneste år legalt og illegalt er kommet til at spille en større og større rolle i undervisningen på sko-

[Birte Weiss.]

ler, på højskoler, på kurser og andre steder, hvor man har undervisning. Det vil sige, at der i dag med og uden tilladelse benyttes kommenterende og kunstnerisk stof sendt i Danmarks radio.

I den foreslåede nyordning forsøger man på at rydde op i dette, jeg havde nær sagt rod. For det første sker det ved en udvidelse af retten til at lave indspilninger til undervisningsbrug, sådan at det også kommer til at omfatte billedoptagelser, dvs. tv. For det andet får ophavs-mændene ret til betaling for optagelse af alle andre udsendelser end dem, der i forvejen er lavet til undervisningsbrug, altså dem, der stammer fra undervisningsafdelingen. Til gengæld skal der ikke spørges om lov til overspilingen, og samtidig bliver det sådan, at de, der laver de udsendelser, der ikke er beregnet til undervisningsbrug, skal have en betaling for det.

Hvis man ville gennemføre et system, hvor der skulle spørges om lov, hver eneste gang en overspilning skulle finde sted, tror jeg nok, man må erkende, at systemet ville være meget vanskeligt, for ikke at sige næsten umuligt at administrere. Derfor er man trods protester fra en del organisationer, der omfatter ophavs-mændene og de udøvende kunstnere, foreløbig endt i et forslag, som går ind under en slags fællesbetegnelse, man kan kalde for tvangslicens. Den er måske ikke noget columbusæg, men den kan bruges i en overgangsperiode, mens vi venter på den store revision af ophavsretslovgivningen, og derfor vil jeg godt sætte en streg under det, jeg sagde før om, at vi nok skal betragte det som en foreløbig ordning.

Jeg har en række spørgsmål til ministeren bl. a. om betalingsformen: skal det f. eks. være engangsbeløb, eller skal det være en løbende benyttelsesafgift? men det kan godt være, det vil føre for langt at komme ind på det ved behandlingen her i dag, og at vi hellere må tage det op i udvalget.

Den nyordning, der ligger i forslaget, skal tilgodesee tre forskellige synspunkter. For det første en principiel kultur-politisk holdning, som går ud på, at kunstnere og andre ophavs-mænd skal have betaling for deres værker, hvilket skal omfatte både værkernes fremstilling og deres brug. For det andet et synspunkt, der knytter sig til det, at der er et behov for system i den jungle af brug og misbrug, der i

øjeblikket finder sted på dette område. For det tredje at ordningen skal være til at administrere.

Vi mener i socialdemokratiet, at lovforslaget tager rimeligt hensyn til alle tre synspunkter, og kan derfor anbefale det. Vi har samtidig noteret os, at ministeren i bemærkningerne til forslaget tilkendegiver, at andre systemer, der i lige så høj grad tilgodeser de tre nævnte synspunkter, skal være velkomne i den debat, der forhåbentlig kommer til at foregå inden den store revision af ophavsretsloven, hvor også en lang række af de andre vanskelige spørgsmål inden for dette felt, bl. a. den omsiggribende fotokopiering af forfatteres værker, også skal tages til behandling.

H. C. Hansen (FP):

Da mit partis ordfører i denne sag desværre er forhindret i at være til stede, skal jeg ganske kort redegøre for fremskridtspartiets synspunkter vedrørende ophavsretslovsforslaget og fotografilovforslaget.

Vi har ingen særlige bemærkninger at gøre bortset fra den, at vi godt kunne have tænkt os, at man havde søgt at ordne søflokkenes særlige tv-problemer, når man nu alligevel var inde på ophavsretsloven.

Fremskridtspartiet vil give lovforslagene en velvillig behandling i udvalget og er indstillet på at acceptere de foreslåede ændringer i den gældende lovgivning.

Nathalie Lind (V):

Lovforslagene bygger på en delbetænkning fra et nordisk sagkyndigt udvalg, som i 1974 afgiv betænkning med titlen: »Ophavsret I om fotokopiering og båndindspilning særskilt inden for undervisningsvirksomhed.«

Af de to emner, som betænkningen behandler, er det kun det ene, som er omhandlet i det foreliggende lovforslag. Jeg synes, det kunne være interessant nærmere at få uddybet, hvordan det går med de forhandlinger mellem undervisningsministeriet og ophavs-mændenes organisationer, som ministeren refererer til i bemærkningerne til lovforslaget, og som han siger ikke er blevet færdige. Jeg mener, at man allerede for nogle år siden var ganske langt fremme på dette område. Men om vi kan få det at vide i dag, ved jeg ikke; ellers må vi have en nærmere diskussion om det i udvalget.

Det foreliggende lovforslag har den social-

[Nathalie Lind.]

demokratiske ordfører jo gennemgået indholdet af, og jeg skal derfor kun sige, at jeg er enig i den vurdering, at ophavsretten er et hovedled i arbejdet for at sikre kunstnerne det økonomiske grundlag for deres produktion. Sådan har det hidtil været, og mit parti mener, at det fortsat bør være sådan. Derfor er det også med nogen tøven, at man som her bevæger sig ind på en ændring af ophavsretslovgivningen, men vi erkender, at den tekniske udvikling nødvendiggør en tilpasning af de gældende regler. Jeg finder, at argumentationen i bemærkningerne til lovforslaget om udsendelserne er rigtige – jeg tænker her på de udsendelser, der er tale om at forevise senere fra Danmarks radios undervisningsafdeling – de er lavet til undervisningsbrug, og skal de tjene deres formål, må det være muligt at vise dem senere, tidsmæssig forskudt. Jeg mener også, det er rigtigt, at dette nu ikke alene skal gælde inden for radio, men også med hensyn til tv.

Jeg har fæstet mig ved oplysningerne i bilag 2 til lovforslaget om, at der i betydeligt omfang, som det også blev sagt før, illegalt er blevet optaget videobånd, der senere er blevet brugt i undervisningen. Vi vil gerne være med til at legalisere dette, men jeg synes også, man skal fæste sig ved, at hovedparten af optagelserne vedrører udsendelser fra Danmarks radios undervisningsafdeling. Det drejer sig i alt om godt 3.000 udsendelser, der er optaget, og heraf er kun ca. 10 pct. optaget fra andre afdelinger i Danmarks radio.

Jeg har med stor interesse læst de bemærkninger, der er om forholdet til Bernerkonventionen. Jeg har en fornemmelse af, at der her er en forbindelse over til, at optagelserne skal være foretaget inden for undervisningsvirksomhed, men også, at det, for at vi kan opfylde Bernerkonventionens betingelser, er nødvendigt, at der kommer ganske klare regler om, hvordan man sikrer en kontrol med, at der ikke sker misbrug; det gælder ikke mindst bestemmelserne om, at der ikke må ske forvanskende klipning og redigering i optagelserne. Det må vi høre nærmere om i udvalget.

Jeg synes også, det skal siges klart, at selv om vi ændrer ophavsretslovens § 17 på den måde, der er foreslået, så er reglerne om droit moral, om ophavsmændenes ideelle rettigheder, fortsat gældende, og de berøres ikke af dette lovforslag. Jeg tager det frem, fordi jeg lægger

megen vægt på, at netop disse regler ikke krænktes.

Jeg tror også, der er brug for, at man får afklaret, hvordan der skal forholdes med hensyn til udlån af optagelser til andre undervisningsinstitutioner, og at der her føres en nøje kontrol.

Men hvis disse ting kan bringes i orden på en tilfredsstillende måde, kan vi fra venstres side give tilslutning til denne del af lovforslaget.

Det ligger lidt anderledes med hensyn til retten til at optage fra andre udsendelser i radio og tv end undervisningsudsendelser. Jeg ser af bemærkningerne, at man både i Finland og Sverige sætter spørgsmålstegn ved, om det er rigtigt at gennemføre dette nu. Jeg synes, vi har brug for en vurdering af, hvad der er baggrunden for, at man ikke i disse lande vil tage dette skridt.

Jeg har også fæstet mig ved – og jeg nævnedet før – at det kun er ca. 10 pct. af de udsendelser, man hidtil har optaget på bånd, der ligger uden for undervisningsafdelingens udsendelser, og hvis man ser på, hvor mange kopier der er udsendt af de optagne bånd, viser det sig, at der kun er tale om 310 fra Danmarks radios forskellige afdelinger, mens der i alt er lavet godt 14.000 bånd fra undervisningsafdelingen.

Jeg afviser ikke denne del af forslaget, men når jeg tøver lidt, hænger det sammen med, at jeg er i tvivl om, om man har fundet den rigtige måde at varetage ophavsmændenes interesser på, og jeg tænker ikke her alene på den økonomiske side af sagen; ministeren siger jo også selv, at tvangslicensordningen muligt kun er en midlertidig løsning. Jeg kan ikke se helt bort fra, at ophavsmændene kan have en legitim interesse i at have en kontrolmulighed med hensyn til, hvorledes de foretagne optagelser anvendes. Jeg er opmærksom på, at rettighedshavernes organisation skal være med til at fastsætte, hvordan kontrolreglerne skal være, men jeg vil gerne, at vi får dette nøjere drøftet i udvalget.

De synspunkter, jeg har nævnt vedrørende lovforslag nr. L 72 om ophavsretsloven, gælder også vedrørende lovforslag nr. L 73 om ændring af fotografiloven.

Så har jeg til sidst blot et enkelt spørgsmål til ministeren: hvordan går det med den aftale,

[Nathalie Lind.]

der skulle muliggøre, at danske søfolk fik lejlighed til at se dansk tv? Er der kommet nogen afklaring her? Sidst, da vi for et par måneder siden diskuterede det, sagde ministeren, at en løsning var meget nært forestående, og at der alene var tale om symbolske beløb til ophavsmændenes organisationer. Jeg håber, vi i dag kan få bekræftet, at denne side af sagen efterhånden skulle være i orden.

Med disse ord kan jeg tilsige en interesseret udvalgsbehandling fra venstres side.

Grethe Fenger Møller (KF):

Forslaget til ændring af ophavsretsloven har, som det tidligere har været nævnt, til formål at legalisere den optagelsesvirksomhed, der rent faktisk finder sted på skoler og båndcentraler over hele landet. Den konservative gruppe finder, at det problem, som lovforslaget har til hensigt at løse, er meget vigtigt, og vi vil gerne medvirke til at finde en fornuftig løsning på det. Det er jo næsten et naturligt led i fjernsynets udvikling, at tv-udsendelser også kan indgå i undervisningsvirksomheden såvel i folkeskolen som andre steder. Dette er efter min opfattelse kun udtryk for en positiv udvikling. Det må på den anden side erkendes, at den øgede anvendelse af tv-udsendelser på skolecentraler og andre steder kræver, at der findes en løsning på de ophavsretlige problemer, der opstår i denne anledning. Undervisningssektoren må have en klar interesse i at kunne anvende tv-udsendelser i videst muligt omfang til undervisningsformål, mens ophavsmændene på den anden side også har et krav på, at deres synspunkter bliver hørt i denne sag.

Det forekommer umiddelbart rigtigt, at tv-udsendelser, der er direkte produceret til undervisningsformål, bliver omfattet af ophavsretslovens § 17, således at de frit, dvs. uden ophavsmændenes samtykke og uden ydelse af særligt vederlag, kan anvendes til undervisningsformål. Dette må også have været en direkte eller indirekte forudsætning for de ophavsmænd, der har medvirket til udsendelsernes frembringelse. Det må være rimeligt, at disse udsendelser kan anvendes af undervisningsinstitutionerne på de tidspunkter, hvor det passer ind i den almindelige undervisningsplan.

Spørgsmålet om, hvorvidt optagelsesadgangen skal gælde alle udsendelser og ikke kun undervisningsudsendelser, forekommer derimod

at være noget vanskeligere at tage stilling til. Jeg mener også, at det er et spørgsmål, som kræver en nærmere vurdering og en undersøgelse, således at man kan finde frem til den bedst mulige ordning på dette område. Jeg tænker ikke her bare på ophavsmændenes stilling, som måske kunne tænkes klaret i form af standardkontrakter eller ved indførelse af særlige kontrolforanstaltninger, men også på spørgsmålet om, hvorvidt en licensordning, hvad enten der nu bliver tale om en tvangslicens som her foreslået eller en aftalelicens, vil kunne komme til at fungere effektivt og vil kunne komme til at virke efter hensigten. Jeg håber imidlertid, at vi vil være i stand til at løse dette og andre problemer under udvalgsbehandlingen.

Det er blevet sagt under denne debat, at forslaget ikke er et columbusæg, og det er nok også rigtigt, men jeg er enig i, at det er vigtigt, at vi finder en løsning på disse problemer.

Den konservative gruppe ser også meget gerne, at man snarest muligt finder en løsning på problemerne med fotokopiering inden for undervisningssektoren og inden for erhvervssektoren.

Jeg skal til sidst sige, at de bemærkninger, jeg her har gjort vedrørende lovforslag nr. L 72 om ophavsretsloven, også gælder vedrørende lovforslag nr. 73 om fotografiloven, som jo er en konsekvensændring af ændringen af ophavsretsloven.

Melchior (CD):

Den socialdemokratiske ordfører, fru Birte Weiss, gav, synes jeg, en meget fin baggrund for dette lovforslag og for nogle af de problemer, der principielt knytter sig til ophavsrets-spørgsmålet. Jeg lægger til grund nogenlunde de samme betragtninger som fru Birte Weiss og indrømmer også helt klart, at det er et kompliceret område, vi er inde på. Jeg vil dog tage det forbehold, at man nok skal passe på ikke at blive alt for sippet. Fru Birte Weiss siger f. eks., at fotografens billede er hans kapital, og at det, der kan falde af på grund af ophavsretten, er forrentningen af hans kapital. Man må nok være lidt på vagt, tror jeg, og spørge sig, om ikke der skal være knyttet et vist krav om originalitet til sådanne frembringelser, noget på linje med, hvad der kræves for tilde-ling af f. eks. patentrettigheder og mønsterbeskyttelse, før man egentlig kan tale om, at der

[Melchior.]

her foreligger en kunstnerisk frembringelse, som altså har en kapitalværdi og derfor en forrentning.

Jeg vil også gerne i sagens sammenhæng erindre om, at det ofte sker ved radio- og tv-udsendelser, at eksperter, som udtaler sig, som stiller deres viden og fremstillingsevne til rådighed i et undervisningsprogram, ikke lønnes for denne indsats, medens den medarbejder, der stiller spørgsmålene, foruden sin egen gage også får en ophavsret og altså en kapital til forrentning. Man kunne nok stille det spørgsmål, om det altid er rimeligt.

Med disse mere principielle bemærkninger vil jeg i øvrigt gerne give tilslutning på CDs vegne til lovforslag nr. L 72 og L 73 og også konstatere, at der er tale om en liberalisering i adgangen til at gøre brug af udsendelser. Det kan vi tilslutte os, uden at vi på nogen måde ønsker, at det skal være en slidsk, som fører til, at man skal kunne tappe uden vederlag til dem, som rettelig har krav på det.

Jeg er en lille smule i tvivl – men det kan være manglende indsigt, der gør det – vedrørende stk. 3 i den foreslåede § 17, nemlig at vederlagskravet kun kan gøres gældende gennem organisationer, som er godkendt af ministeren for kulturelle anliggender. Det smager en hel del af organisationstvang; det står for mig således, at den kunstner, der er aldeles fritstående, må have samme ret, hvis vedkommende ellers kan finde ud af de rent praktiske ting – det er klart lettere gennem en organisation – altså samfundet må være så fleksibelt, at man også indrømmer en sådan enkeltstående kunstner, journalist, fotograf, eller hvad det være måtte, en tilsvarende ret.

Endelig skal jeg ligesom fru Nathalie Lind og hr. H. C. Hansen benytte lejligheden til at rykke for spørgsmålet om søfolks mulighed og ret til at få leveret, om jeg så må sige tv- og radioudsendelser pr. bånd, noget, som mit parti i høj grad opfordrer kulturministeren til at søge fremmet med positiv udgang.

Ole Henriksen (SF):

SF vil se meget positivt på de foreliggende to lovforslag, men vi er klar over, at der knytter sig mange problemer til ophavsretsloven, f. eks. kan det blive et spørgsmål, om man vil indskrænke disse rettigheder til kun at gælde undervisningsbrug eller til også at gælde almindelig tapping fra fjernsynet. Vi mener, der må

være mulighed for også at bevæge sig videre end i den i forvejen meget gennemhullede ophavsretslov.

Der er jo mange kunstnere, som må sælge deres produkt én gang for alle: folk, der maler billeder, og billedhuggere. De får selvfølgelig deres betaling, mens fotografer, forfattere og komponister jo er ofre for en massefabrikation og gengivelser af deres produkter. Jeg tror, man skal bevæge sig i den retning, at der gives en virkelig god betaling netop for dette, at produkterne bliver distribueret og massefabrikeret, som det sker i dag. Jeg tror ikke, man er i stand til at fastholde en ophavsretslov, med de moderne tekniske hjælpemidler, som efterhånden vinder indpas i samfundet. Man kunne f. eks. tage folketingets stole. Jeg synes, det er nogle udmærkede billedskærere, der har smykket dem, og de har formentlig én gang for alle solgt deres ophavsret, for at vi kan benytte disse stole, og dermed også fået en løn for at lave dette arbejde. Sådan tror jeg også almindelige mennesker ude omkring i samfundet ser på det med at have ophavsret til det produkt, som man står og laver, uanset om man sælger sit arbejde som lønmodtager, eller om man er i det frie marked og skal leve af det. Vi vil gerne kigge på sagen ud fra den synsvinkel, altså at langt de fleste mennesker, der producerer i samfundet, også skal have rimelige forhold med hensyn til ophavsret. Vi vil som sagt se positivt på lovforslaget og kan anbefale det.

Tove Jørgensen (DKP):

De problemer, spørgsmålet om ophavsrettligheder giver anledning til, er udtryk for de modsætninger, der nødvendigvis må opstå i et samfund, som ikke i tilstrækkeligt omfang yder støtte til udøvende kunstnere. Derved opstår den paradoksale situation, at de med næb og kløer må sikre sig mod, at det, der i egentligste forstand var meningen med deres virksomhed, ikke vendes mod dem selv. For det er da klart, at enhver kunstners egentligste ønske er at få så store grupper af befolkningen som muligt i tale, og at det er enhver kunstners største tilfredsstillelse at vide, at der er brug for det, han eller hun laver, og at mange ønsker at gøre sig bekendt med det. Men samtidig må kunstnerne sikre sig udkommet, de skal jo som andre dødelige faktisk have et eller andet i munden hver dag, og normalt forlanger man også, at de betaler deres husleje.

Kommunisterne er derfor fuld af forståelse

[Tove Jørgensen.]

for de berettigede krav om sikkerhed for ikke at få taget brødet ud af munden, som rejses af ophavsmændenes organisationer. Vi mener tillige, det er vigtigt, at det sikres, at et værk ikke misbruges eller forvanskes eller på anden måde bruges anderledes, end det var tænkt fra den udøvende kunstners side, men samtidig må vi ikke se bort fra, at der specielt med hensyn til undervisningsudsendelser og andre kulturelle udsendelser i tv og radio stilles store offentlige midler til rådighed ved fremstillingen, og at der ofte stilles et apparatur tilgængeligt for de enkelte udøvere, som de ikke selv ville have kunnet etablere, og som også i det væsentlige finansieres af det offentlige.

De mennesker, der bidrager over skatterne til denne virksomhed, bør have krav på at kunne udnytte den. Dette falder i øvrigt i tråd med den standende debat om opfølgende virksomhed, som vi også mener bør omfatte det kulturelle arbejde, der kommer til udtryk i radio og tv. Samtidig må vi erkende, at det, der er tale om i dette lovforslag, kort og godt er en legalisering af en virksomhed, der finder sted i vid udstrækning, som en række andre ordførere har været inde på. Jeg er også enig med hr. Ole Henriksen i, at det med den tekniske udvikling, sådan som den har fundet sted, er umuligt at føre kontrol med den virksomhed.

Som formand for et skolenævn er jeg bekendt med, at hvis det undervisningstilbud, der gives af tv og radio, skal have nogen praktisk betydning, er det nødvendigt med en lovgivning som den, der er foreslået her. For det første vil det være aldeles umuligt at skulle forhandle i hvert enkelt tilfælde, og for det andet er det meget vigtigt, at der herved bliver mulighed for at bruge tv og radio inden for de fastlagte skemaer. Det er i dag meget vanskeligt at udnytte de gode tilbud, som gives, hvis de skal lægges uden for de skemalagte rammer. Som det er nu, kan brugen komme til at berøre andre læreres og klassers undervisning. Der er også en anden problematik i forbindelse med brugen af tv og radio, og det er problemet med at skaffe et tilstrækkeligt antal kvalificerede lærere inden for den folkelige undervisning. Der gøres i dag et ihærdigt og godt stykke arbejde af tusindvis af lærere inden for den kommunale fritidsundervisning, i fagbevægelsen, i de folkelige oplysningsforbund og mange andre steder. Men inden for de stramme økono-

miske rammer, hvor denne virksomhed skal foregå, er det på en række områder vanskeligt at højne kvaliteten, hvis ikke man kan udnytte de muligheder, der ligger i radio og tv.

De mennesker, der på denne vis får glæde af tilbuddene, ville i mange tilfælde være afskåret fra at komme i berøring med de udsendelser, der kan være tale om, fordi de ofte falder på tidspunkter, hvor de må passe deres arbejde. Der er således ikke tale om at tage noget fra ophavsmændene, som de ellers ville have fået. Der er derimod tale om en udvidelse af den berøringsflade, ophavsmændene får til befolkningen.

Vi mener, der ligger en vis sikkerhed mod misbrug af en ordning som den foreslåede gennem landscentralens og amtscentralernes eksistens.

Det, der derimod godt kan undre, er, at man ikke er nået længere i forhandlingerne med de berørte organisationer, end tilfældet er. Undersøgelsen om fotokopiering fandt sted allerede i 1972-73, nogenlunde samtidig med, at der forelå en forsøgsaftale mellem Danmarks radio og visse ophavsmandsorganisationer om båndkopiering til ikke-kommercielt brug til humanitære og undervisningsmæssige formål. Det var i 1971-73.

I betænkning nr. 785 fra 1976 om bevarelse af radio- og tv-udsendelser henvises der til en forsøgsordning mellem Danmarks radio og Akademikernes Centralorganisation og Dansk Journalistforbund om udlevering af programstof, som ikke var af dramatisk eller musikdramatisk art, til undervisnings- og humanitære formål. Denne udløb 30. juli 1974 efter at have løbet i 1½ år. Der skulle således have været tid til at gøre erfaringer og tid til at forhandle. Bemærkningerne til lovforslaget er meget kryptiske på dette punkt. Vi må derfor tage et forbehold med hensyn til, hvad der har været indholdet af de førte forhandlinger. Vi kunne godt tænke os at høre ophavsmændenes organisationers synspunkter mere konkret.

Ligesom fru Birte Weiss mener også vi, at betalingspørgsmålet må afklares for brugerne, og at det må kunne administreres i praksis. Men i det store og hele kan vi love en positiv behandling af forslaget.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg kan indlede med at sige, at vi er tilhængere af, at der kommer en lovgivning på dette

[Bernhard Baunsgaard.]

område. Det er jo en meget gammel sag, som har været diskuteret meget længe mellem Danmarks radio, brugerne og producenterne: kunstnerne og andre, der laver udsendelserne. Jeg vil altså gerne begynde med at fastslå, at vi er tilhængere af, at der kommer en ordning. Vi er også tilhængere af, at det bliver en ordning noget i retning af det, der er foreslået her fra ministerens side.

Men i anledning af alle de mange smukke ord, der har været sagt om, at berøringsfladen mellem kunstnerne og folket skal gøres større, føler jeg også trang til at sige, at kunstnerne har retten til deres arbejde og til den brug, man vil gøre af det. Det er meget væsentligt, når vi skal diskutere et forslag på dette område, at vi har det som udgangspunkt. Derfor er jeg i stærk modsætning til den opfattelse, der må ligge bag, når det fra fremskridtpartiets side så klart bliver fastslået, at det kun er rimeligt, at man uden videre giver adgang til disse produktioner, og når det fra fremskridtpartiets side og fra en enkelt anden bliver fastslået, at nu skulle man have taget søfolkene med uden videre. Det er kunstnernes arbejde, det er deres ret til deres arbejde, vi beskæftiger os med. Jeg vil fremhæve de bemærkninger, som venstres ordfører, fru Nathalie Lind, fremførte her for lidt siden; de forekom mig at være meget vægtige. Der skal gøres et arbejde i kulturudvalget, før vi lader dette forslag komme til anden behandling her i salen.

Foruden de ting, som fru Nathalie Lind og fru Birte Weiss har fremført, vil jeg pege på, at der jo også er sket den ændring i § 17, at man uden videre har strøget ordet »midlertidig«. Jeg er meget spændt på, hvad ministeren har tænkt på med at stryge dette ord, for i det ligger, at en undervisningsudsendelse i Danmarks radio eller nu for fremtiden i tv jo udmærket kan fremkomme på et tidspunkt af året, hvor det ikke passer ind i den enkelte lærers plan for undervisningen. Men ligger der i at stryge ordet »midlertidig« dette, at man skal kunne optage det én gang og så for al fremtid bevare det og lade det bruge, så er jeg noget betænkelig ved uden videre at gå med til det, for så er vi jo inde i et helt andet forhold.

Så bliver det udtrykkeligt fastslået, at undervisningsudsendelser skal kunne, jeg havde nær brugt udtrykket tappes uden videre. Det er klart, at det må indgå i kontrakterne, som man afslutter, når der optages undervisningsuden-

delser, og det er vel ikke så betænkeligt, heller ikke for kunstnerne og de andre, der producerer udsendelser.

Men så kommer vi til dette med, at også ikke-undervisningsudsendelser skal kunne anvendes, og dér støder man på helt andre ting, for det er jo ikke sådan at foregribe det, når det kun sker en gang imellem.

Der er sagt, at man skal have vederlag derfor, og det er også godt, men så kommer der en bestemmelse, som jeg er betænkelig ved. Der står, at vederlagskravet kun kan gøres gældende gennem organisationer, som er godkendt af ministeren, og det er meget godt, men skal vi nu ligefrem lovgive for, at Danmarks radios kunstnere eller andre, der producerer udsendelser af ikke-undervisningsmæssig art for Danmarks radio, for fremtiden de facto skal være medlem af en organisation for at kunne forhandle deres vederlag? Det er da vist meget betænkeligt; i andre love har vi da ikke den slags regler stående.

Jeg forstår meget vel det, man har sagt i bemærkningerne om, at det er overordentlig bekvemt og rart for dem, der skal forhandles med, men der er ikke noget om, hvordan det må forholde sig for kunstnerne. Det er også noget, man skal have drøftet i udvalget, og som bestemt hører til de principielle ting, vi ikke i en hast kan blive færdige med.

Chr. Christensen (KrF):

Som andre ordførere vil også jeg på kristeligt folkepartis vegne sige, at problemerne i dette forslag er særdeles vigtige, men også uhyre vanskelige at løse på en tilfredsstillende måde. Derfor må der et særdeles grundigt udvalgsarbejde til, men i princippet kan vi tiltræde de foreslåede ændringer i såvel ophavsretsloven som i fotografiloven. Der er næppe mange, der ikke kan huske, hvordan man rundt omkring i skolerne, dengang man kunne begynde at tage radioudsendelserne, enten det nu var skoleradioen eller det var andre radioudsendelser, ind i undervisningen, hvordan det var med til at give luft under undervisningen, bringe en oplevelse ind i undervisningen.

Så nåede vi frem til det tidspunkt, hvor skole-tv kom med sit tilbud, og det gav endnu større mulighed for at gøre skolens undervisning ikke bare aktuel, men også interessant. Der er her et særdeles vigtigt undervisningsmiddel. Men enhver kan også forstå, hvor vanskeligt det er at udnytte dette tilbud, når

[Chr. Christensen.]

det kun gives på et ganske bestemt tidspunkt af dagen, fordi det betyder, at skolen kommer ind i planlægningsvanskeligheder af enormt omfang, og ofte fører til, at måske kun en enkelt klasse netop har time i biologi, den dag biologiudsendelsen kommer. Det vil sige, at i det store og hele har dette tilbud været værdiløst for skolerne, lige så vel som det har været det for voksenundervisningen.

Vi må derfor sige, at dette forslag er særdeles godt, fordi det netop retter på det problem, gør det muligt for skolen at optage og anvende det på et tidspunkt, hvor det kan glide ind i undervisningen uden at ødelægge andre timer.

Derfor hilser vi forslaget med tilfredshed.

Men det er også en kendsgerning, at der i dag er mange andre udsendelser i tv, som kan drages ind i undervisningen med stor effekt. Derfor hilser vi også med glæde, at den mulighed nu åbnes. At der så skal betales for det, og at det skal administreres, vil nok volde enormt besvær, dog må det vel nok siges at være rimeligt, at man søger at finde en løsning på betalingsspørgsmålet, men de administrative problemer vil nok blive særdeles store.

Jeg vil også gerne fremhæve, at det endnu er temmelig kostbart at skulle udnytte dette tilbud ved hjælp af det apparatur, der skal anskaffes på skolerne. Det er glædeligt, at samarbejdet mellem skolecentralen og skolerne har udviklet sig i en sådan grad, at man med ganske kort varsel kan få materiale frem derfra. Det kan blive et vældigt løft for skolerne.

Vi er også meget betænkelige ved § 17, stk. 3, ligesom hr. Bernhard Baunsgaard. Vi føler, der ligger noget i retning af organisations tvang i det. Trækker man forbindelsen tilbage til det, vi tidligere har diskuteret her i salen om dette spørgsmål, er der ingen tvivl om, at dette er noget, som skal overvejes særdeles grundigt, inden vi kan komme videre med forslaget.

Mølgaard (DR):

Vi kan fra retsforbundets side på linje med i hvert fald flertallet af tidligere ordførere i princippet erklære os indforstået med de forslag, der foreligger, bortset fra nogle detaljer. Som fremhævet af mange synes der blot at være tale om legalisering af noget, der sker i stor udstrækning i dag uberettiget, men som sker. At det også får økonomisk betydning for Danmarks radio, turde være givet, men det er

vel også indkalkuleret i de overvejelser, man har gjort sig forinden; det ville være rart at få nærmere dokumentation for, hvad disse kalkulationer er endt med, under det forestående udvalgsarbejde.

Der er en detalje, som et par ordførere allerede har været inde på, nemlig dette, at vederlagskravet kun kan gøres gældende igennem organisationer. Jeg vil håbe, at regeringen vil være enig i betragtningen om, at det er en detalje, der kan rettes. I hvert fald er det givet, at retsforbundets positive indstilling over for lovforslaget i høj grad også vil være afhængig af, om denne detalje bliver rettet, sådan at organisationstvung ikke kan gøres gældende.

Vi håber på klarhed og bedring i så henseende og også på større klarhed over den lidt vidtgående, vel i forhold til lovforslaget i almindelighed ikke voldsomt vidtgående, men dog efter vor opfattelse for vidtgående regel om, at ministeren kan fastsætte regler for udnyttelse af foretagne optagelser. Hvad ligger der i dette? Er det noget, der ikke kan indbygges i lovforslaget? Er det nødvendigt at have bemyndigelsen som sådan fremfor at have det stående direkte i loven, det, som man tilsigter i praksis i den første tid i hvert fald? Det må man have gjort sig tanker om. Det kan afklares under udvalgsarbejdet, og det ser vi frem til. Vi vil medvirke positivt.

Waldorff (VS):

Den socialdemokratiske ordfører, fru Birte Weiss, sagde, at det her var en detailændring, og det er det selvfølgelig også i forhold til hele det område, der hedder ophavsretsproblemer, men det er ikke så meget en detalje, hvis man skal gå ud fra, at de principper, som er nedlagt i dette lovforslag, er principper, som skal føres videre i forbindelse med oprethavretsproblemer.

Som det fremgår af bemærkningerne, betyder dette forslag en beskæring af ophavsmandenes rettigheder, idet man for det første uden tilladelse kan bruge radio- og fjernsynsudsendelser til undervisningsbrug og for det andet kun ved brug af ikke-undervisningsudsendelser skal betale et vederlag til de folk, som har produceret eller står bag de pågældende udsendelser.

Det, der ligger bag denne beskæring af de rettigheder, man har haft hidtil, er selvfølgelig en klar offentlig interesse i at have adgang til de ting, som bliver produceret netop for of-

[Waldorff.]

fentligheden, til brug i uddannelsesinstitutioner o.lign., altså en fuldstændig klar og rigtig interesse.

Men over for det står selvfølgelig nogle modstridende hensyn, nemlig de interesser, som kunstnere og andre ophavsmænd har, og som ligger på to niveauer, dels i form af nogle klare økonomiske interesser, dels i form af ophavsretlige interesser.

Hvad angår de økonomiske interesser, er de sådan set meget enkle, nemlig at sikre, at de folk, som producerer noget, også kan leve af det. Derfor går vores kritik af forslaget ikke på at sikre rettighederne for de folk, som i forvejen lever fedt af det – det er der faktisk nogle der gør, f. eks. de, som både er ansat på Det kgl. Teater, derudover laver film for Palladium, eller hvad det måtte være, og så en gang imellem optræder i fjernsynet og hiver yderligere indtægter ind ad den vej. Flertallet af de folk, som enten har kunstnerisk arbejde eller forsøger at lave film af mange slags, samfundskritiske eller dokumentarfilm af forskellig slags, har rent faktisk temmelig svært ved at leve af det arbejde, de nu opfatter som deres arbejde, og derfor har de selvfølgelig en klar interesse i at sikre sig nogle ordentlige licensaftaler med hensyn til anvendelsen af deres produkter.

Den anden interesse, den ophavsretlige, er noget mere speget. Fru Nathalie Lind forsvarer varmt denne ophavsret. Det vil vi ikke gøre, for vi mener, den i sig selv er temmelig absurd, som også kommunisternes ordfører var inde på. Den er en rest af eller en videreførelse af en traditionel borgerlig ejendomsretsførelse. Men det, som har betydning i denne forbindelse, er, at ophavsretten udgør kunstneres og andre medarbejderes eneste værn mod at blive kulet af forskellige statslige overgreb, som det pågældende forslag også er udtryk for. Det ligger sådan, at de fleste kunstnere, eller mange i hvert tilfælde, må regne med at leve af støtte fra kunstfonden, som er en temmelig upopulær ting, og som der i hvert tilfælde ikke er udsigt til bliver forøget på en sådan måde, at den faktisk kan sikre de folk et rimeligt udkomme. Derfor er det klart, at de også i forhold til dette lovforslag har forsøgt at fastholde deres rettigheder, fordi det er den eneste mulighed for, at de overhovedet kan gå ind i en forhandling om licenserne. Hr. Ole Henriksen var inde på, at man skulle prøve at be-

trage det, som om en kunstner solgte sit arbejde én gang for alle. Det ville imidlertid forudsætte, at der faktisk var nogle samfundsmæssige forhold, som sikrede, at folk, der arbejder kunstnerisk, jævnthen kunne have noget at lave og kunne blive aflønnet rimeligt af det. Det kan de ikke. De er tvunget til at forsøge at hale licenser ind på deres arbejde for at kunne leve af det. Under socialismen ville det være absurd at tale om ophavsret. Der måtte så-danne offentligt producerede ting naturligvis tilhøre den befolkning, som også skaber de vilkår, kunstnere kan arbejde under. Men den duer ikke rigtig i dag. Jeg mener derfor, at hvis man overhovedet skal kunne gå ind for et lovforslag som dette, må det opfylde i hvert fald følgende krav, som også, så vidt jeg kan forstå, er stillet fra ophavsmandsorganisationerne, nemlig:

For det første en licensaftale, som dækker alle områder, både det, som er produceret med undervisning for øje, og det, som ikke er det.

Dernæst må der sikres en ophavsretlig klausul, som gør, at man ikke uden videre kan skubbe denne gruppe til side, som man reelt har gjort med dette lovforslag. Man har konstateret, der ikke kunne opnås enighed. Så har man sagt: Det er der ikke noget at gøre ved, vi skal have et lovforslag, der dækker dette problem. Så skyder man det ud og tager overhovedet ikke denne gruppe af mennesker alvorligt. Det skal man nok sammenligne med alle mulige andre tilfælde, hvor der bliver ført lange forhandlinger mellem statsmagten på den ene side og organisationer på den anden side – det kunne f.eks. være landbrugsorganisationer, det kunne være samvirkende købmændsforeninger, eller det kunne sågar være Industrirådet – hvor man aldrig nogen sinde ville tillade sig at smække et lovforslag på bordet, der konstaterede: ganske vist er vi ikke færdige med at forhandle, men nu gør vi det bare alligevel. Det er selvfølgelig en svag gruppe, som bliver solgt i denne omgang.

Som sidste krav til en sådan lov vil jeg mene, at man i dag må sikre sig mod, at kunstneriske produkter eller andre medieprodukter bliver gjort til genstand for forvanskning ved brug rundt omkring. Det kan jeg ikke se der ligger nogen sikkerhed mod i dette lovforslag.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Det eneste, vi næsten er sikre på, hver gang

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

vi diskuterer spørgsmål om ophavsret her i tinget, er at blive helt overbevist om, hvor komplicerede disse forhold er. Vi har tidligere diskuteret spørgsmålet om det initiativ, som de nordiske landes regeringer har taget til en almindelig revision af den ophavsretlige lovgivning. Vi har diskuteret, hvordan der er nedsat nationale udvalg, og vi har i Danmark det udvalg, hvis formand er professor Mogens Koktvedgaard, som er i gang med sit arbejde på hele dette store område. Det, vi behandler i dag, er kun et lille stykke, som det er blevet sagt af fru Birte Weiss, af det samlede problem. Det er spørgsmålet om at lette adgangen for undervisningsvæsenet til at benytte indspilninger af fjernsynsprogrammer i undervisningen, sådan som man hidtil har kunnet bruge lydsiden.

Hr. H. C. Hansen og fru Nathalie Lind rejste spørgsmålet om søfolkene. Dette spørgsmål diskuterede vi sidste gang den 8. december forrige år, hvor jeg oplyste, at der var udarbejdet et udkast til overenskomst med ophavsmandsorganisationerne, og at der kun manglede nogle afsluttende drøftelser. Jeg kan nu tilføje, at repræsentanterne for de implicerede parter – og det er Handelsflådens Velfærdsråd, Danmarks radio og det såkaldte kassetteudvalg – den 18. marts i år er blevet enige om formuleringen af overenskomsten, således at de ophavsretlige problemer i denne sag er løst. Jeg har flere gange nævnt her i folketinget, at hovedproblemerne i denne sag ikke er af ophavsretlig, men af praktisk økonomisk karakter, og disse spørgsmål varetages af handelsministeriet, der i øjeblikket forbereder en bevillingsansøgning til finansudvalget.

Jeg kan endelig oplyse, at ifølge den overenskomst med ophavsmandsorganisationerne, som kan ventes formelt underskrevet meget hurtigt, udgør vederlaget til ophavs mændene 850 kr. årligt pr. skib, der er tilmeldt distributionsordningen, og det må vel siges at være et symbolsk beløb, der her bliver tale om.

Jeg skal dernæst kun sige til fru Nathalie Lind, der rejste spørgsmålet om, hvordan det gik med de forhandlinger, undervisningsministeriet førte, at jeg kan ikke i enkeltheder redegøre for det, men jeg kan sige så meget, at man fortsætter forhandlingerne, der har været afbrudt på grund af sygdom, og at man håber at nå frem til et resultat inden sommerferien.

Jeg skal så blot gøre den bemærkning i anledning af fru Nathalie Linds tåven med hen-

syn til andre udsendelser end rene undervisningsudsendelser, at jeg godt forstår den tåven. Man kan have sine betænkeligheder i forhold til dem. På den anden side må man også sige, at der i dag med det brede udbud af udsendelser af samfundsmæssig karakter kan være udsendelser, der er vældig væsentlige, men som ikke er udgået direkte fra undervisningssektoren. Jeg mener, at vi må diskutere i udvalget, om man kan finde nogle regler om en sådan tvangslicensløsning, eller om vi kan finde andre regler, hvorefter vi kan drage ophavsmandsorganisationerne ind. Jeg vil også gerne sige, at det er ikke et forsøg på at komme uden om, hvem der er ophavs mænd, og hvad deres ret er. Det, der måske kan være spørgsmålet, er, om vi kan finde mere smidige og praktiske administrationsformer i dag, end vi har haft hidtil, muligvis former, hvorunder de får det samme og måske endda mere i forhold til den udnyttelsesgrad, der kan blive tale om i fremtiden. Det vil jeg også gerne understrege i denne forbindelse.

Så skal jeg blot sige – det gælder både hr. Melchior og hr. Bernhard Baunsgaard – at vederlagskravet ikke er tænkt som noget organisationskrav. Der er mere teknik i det, end der er organisationstvang. Vi ved, at der er mange kunstnere, der står uden for organisationer, og derfor må man ligesom kanalisere de ordninger, der er, så de får nøjagtig det samme som alle andre, for kommer vi ind på at skulle forhandle hver eneste gang med alle kunstnere, så vil jeg næsten tippe, at der er nogle, der kommer til at stå væsentligt bedre end de dårligst stillede af kunstnerne, altså topstjerner af den ene eller den anden art vil stå stærkere i deres forhandlingsposition end dem, der ikke er med. Det er altså ikke, set fra vor side, et spørgsmål om organisationsmæssig tvang, det er et spørgsmål om at finde, skal vi sige den bedste form teknisk set. Men det er også en ting, som vi kan diskutere i udvalget, og det hører helt klart hjemme under samrådsspørgsmål.

Der blev gjort nogle bemærkninger af fru Tove Jørgensen om, at vi ikke er kommet længere med ophavsmandsorganisationerne. Det er nu ikke så mærkeligt, for det, det er strandet på, er, at der er uenighed mellem ophavsmandsorganisationerne og os andre om, hvordan det skal ordnes i den øjeblikkelige situation, og jeg henviser også i min fremsættelsestale til, at ophavsmandsorganisationernes udtalelser, kassetteudvalgets udtalelser, bliver oversendt til

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

turudvalget umiddelbart efter behandlingen her, så man kan blive fuldstændig klar over, hvad man mener fra deres side.

Endelig skal jeg kun sige – og det kan jeg for så vidt sige både til fru Tove Jørgensen og til hr. Waldorff, som siger, at det er en absurd ting med ophavsret – at mig bekendt findes ophavsretten også i socialistiske lande. Jeg vil dog sige til hr. Waldorff, at en af de varmeste fortalere for ophavsretten i det samfund, vi lever i, er bl. a. hr. Jesper Jensen, så man må nok acceptere, at man ikke kan bære kappen på begge skuldre.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ministerens bemærkninger om, at man aldeles ikke ønsker at indføre organisationstvang gennem dette lovforslag, glæder mig meget. Nu er det formuleret så bombastisk, at det vist ikke kan ende i andet end en organisationstvang, men det glæder mig, at det ikke har været ministerens hensigt, og så kan det jo være, vi kan omformulere forslaget.

Hvis jeg ikke er helt galt underrettet, er der imidlertid allerede i dag gennem praksis gennemført en reel organisationstvang på nogle områder, men så kan det jo være, at vi kan få afskaffet den samtidig. Nu skal jeg med megen omhu studere ministerens ord, og så kan det være, vi gennem udvalgsarbejdet kan få udryddet den, der efter min opfattelse allerede eksisterer.

Waldorff (VS):

Det er da muligt, jeg ikke har fået udtrykt mig tilstrækkelig tydeligt med hensyn til, hvad jeg mener om ophavsretlige problemer. Med hensyn til det første, kulturministeren nævnte, nemlig spørgsmålet om socialistiske lande, vil jeg godt bede kulturministeren redegøre for, hvornår han sidst har hørt mig udtale mig positivt om det system, som eksisterer på den anden side af det, der i gamle dage blev kaldt jerntæppet. Jeg mener, at de såkaldt socialistiske lande i masser af henseender eksisterer under forhold, som ligner de kapitalistiske landes, og det gælder bl. a. hele kulturområdet, hvor jeg mener de er domineret af en borgerlig kultur ud over alle grænser. Så meget om det.

Med hensyn til det andet problem, der drejede sig om, hvad hr. Jesper Jensen mener om ophavsret, så forstod jeg det sådan, at han me-

ner det samme som jeg, nemlig at det i det kapitalistiske samfund er nødvendigt for en lille og svag gruppe at holde fast ved ophavsretten, simpelt hen fordi det er den eneste mulighed, den har for at kunne eksistere af det, den laver. Og i og med, at det samfund afskaffes en skønne dag, vil hele organiseringen af kulturområdet – hvis ellers det bliver til et samfund, som jeg kan gå ind for – bl. a. bestå i en ophævelse af den arbejdsdeling, som i dag eksisterer imellem håndens og åndens arbejdere. Det, som er det absurde også i de såkaldt socialistiske lande, er, at man har opretholdt den arbejdsdeling, at kunstnere stadig væk er nogle, som laver kunst, mens arbejdere laver produkter. Det er den arbejdsdeling, man skal slå ind i, og derfor er ophavsret en absurditet under en sand socialisme, men det er det så sandelig ikke i det kapitalistiske samfund, dér er det en nødvendighed.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Mathiasen):

Jeg skal ikke bevæge mig frem til hr. Waldorffs tusindårsrige, men blot sige, at det viser sig altså, at såvel i det kapitalistiske samfund som i det socialistiske samfund er ophavsretten stadig væk en ganske god ting. Det, der kan være lidt af et problem i de socialistiske lande, er at få sin ophavsret, skal vi sige rent kontant ud.

Så vil jeg gerne sige, at det var ikke for at sære hr. Waldorff, at jeg nævnte de socialistiske lande.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kultuрутvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v.

(Lovforslag nr. L 74. Fremsat 11/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.